

Vybíráme pro vás z obsahu předposledního čísla revue pro výzkum populačního vývoje – **DEMOGRAFIE** č. 1/1997:

ČLÁNKY

Ludmila Fialová, Milan Tuček: Názory na ideální počet dětí ve vybraných evropských zemích

Antonín Šípek, Vladimír Gregor, Miloslava Chudobová, Vlasta Korandová: Výskyt vrozených vad v ČR v období 1988-1995

Eliška Čáňová: Morová epidemie na Broumovsku 1633-1634

Konference „Romové v současné české společnosti“

RECENZE

Cesty Romů – Romano drom 1945-1990 (Vladimír Srb)

Evropská populační konference (Ivan Kuchár)

Zapomenuté skutečnosti (Tomáš Sobotka)

Dvakrát na téma nejstřeženějšího tajemství (Bohumil Tesařík)

ZPRÁVY

PŘEHLEDY

Obecná plodnost a obecná potratovost v České republice 1994/95 podle okresů
Demografie v pediatrických časopisech

BIBLIOGRAFIE

Budete-li se chtít blíže seznámit s některým z článků, časopis je možno zakoupit či objednat přímo v redakci –

Český statistický úřad, Sokolovská 142, 186 04 Praha 8-Karlín.

Věda a jak *versus* život a proč*

(Pojetí sociální vědy v kontextu myšlení Maxe Webera a Karla Mannheim)

TOMÁŠ KATRŇÁK**

Škola sociálních studií Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

Science and How *versus* Life and Why

(Conception of social science in the context of thought of Max Weber and Karl Mannheim)

Abstract: This article deals with the conceptions of social science of Max Weber and Karl Mannheim. The focus is on these two thinkers' analyses of social science at the beginning of the 20th century. More specifically, it concerns the role performed by social science in the thought of Max Weber and Karl Mannheim in the process of constructing the meaning of being.

Sociologický časopis, 1997, Vol. 33 (No. 3: 339-344)

„Chodila bosa sem a tam, shledávala ještě nějaké drobnosti, jehly, léky, které by snad mohlo potřebovat dítě, teploměr, očkovací průkaz dítěte, slaměný klobouk proti slunci. Pak uvařila ze sodovky fenyklový čaj na cestu. Bylo příjemné sedět u toho; všechno bylo tak nádherně bezvýznamné!“

Kratičký úryvek z povídky *Krátký dopis na dlouhou rozloučenou* Petera Handkeho nás intuitivně dovádí k pohledu na jedince, použijeme-li výrazovou formu Maxe Webera, jako na zvíře zavěšené do pavučiny významů, které si sám upletl [Soukup 1994]. Pod tímto úhlem pohledu můžeme chápat – v Geertzově parafrázi symbolické antropologie opírající se o pojetí Weberovo – kulturu jako systém sdílených symbolů a významů, dle něhož dochází k jednání a k sociální interakci. Je to tedy až kultura existující prostřednictvím konkrétních jedinců, kteří jsou jejími nositeli, co přiřazuje našemu bytí smysl. Přičemž dochází k tomu, že je okolní svět vztahován k subjektu a jeho vědomou činností je obraz světa konstituován ve strukturní jednotu [Mannheim 1991].¹

Jakou roli v tomto procesu zaujímá sociální věda se svým myšlením? Pokusme se o odpověď v kontextu Weberově a Mannheimově chápání sociální vědy.

* * *

„Naše diagnózy prozrazují povšechnost lékařské vědy, o nás neříkají nic. S hrůzou si uvědomuji, že nic, co je lidské, nelze přesně popsat“, napsal György Konrád ve své próze

*) Práce byla napsána jako výstup ze semináře *Freud, Weber, Mannheim*, který byl realizován na Škole sociálních studií FF MU v Brně v letním semestru 1996 pod vedením PhDr. ing. Radima Marady. Děkuji všem anonymním recenzentům za posouzení práce. Na podkladě jejich posudků jsem některé pasáže přepracoval.

**) Veškerou korespondenci posílejte na adresu: Tomáš Katrňák, Merhautova 139, 613 00 Brno.

¹) Je-li tato činnost subjektu historizována, což je, jak tvrdí Mannheim [1991], záležitostí historické školy a především Hegela, objevuje se v dějinách „rozum“. Pro historické vědomí se pojem struktura tedy váže na „rozum“. „Strukturální pohled objevuje jednotlivé svázáno do souvislosti funkcí. Ať už je struktura izolována jako *jedinečný* soubor funkcí (např. „epocha“, „styl“ apod.), ať jakkoli přesahuje k univerzu – v každém případě je v ní historická individualita uvedena v závislosti na rozumu, anebo je alespoň k němu vztahována“ [Střítecký 1969: 129].